

Maktabgacha ta'limni tashkil qilish vazifalari va rivojlanishining asosiy bosqichlari

Shahnoza Shokirjonovna Odilova
KIUT

Annotatsiya: Quyudagi taqdim etilayotgan maqolamizda bugungi rivojlangan jamiyatimizda amalga oshiriladigan isloxotlarning eng dolzarb bo'g'ini bu maktabgacha ta'lim tizimi hisoblanib isloxotlarni eng quyi pag'onasidan amalga oshirilayotgan isloxotlar. Bu kabi isloxotlarni amlaga oshirish jarayonlarini ijtimoiy jamiyatga tadbiq etishimizda biz maktabgacha ta'lim tizimida faoliyta yuritayotgan tarbiyachi pedagoglarni faoliyatlarida ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: professional, ta'lim-tarbiya, bilim, jamiyat, odob, etika, bola rivojlanishi, bog'cha, bog'bon qizlar, muassasa, mexribonlik

Tasks of organization of preschool education and the main stages of its development

Shahnoza Shokirjonovna Odilova
KIUT

Abstract: In the article presented below, the most relevant part of the reforms implemented in our developed society today is the preschool education system, which is being implemented from the lowest level of reforms. When we apply the processes of implementation of such reforms to the social society, we consider the work of educators and pedagogues working in the preschool education system.

Keywords: professional, education, knowledge, society, manners, ethics, child development, kindergarten, gardener girls, institution, kindness

Bugungi rivojlangan jamiyatimiz davlatimiz rahbari tomonidan amalga oshiriladigan isloxotlarning eng dolzarb bo'g'ini bu maktabgacha ta'lim tizimi hisoblanib isloxotlarni eng quyi pag'onasidan amalga oshirilib kelinmoqda. Bu kabi isloxotlarni amlaga oshirish jarayonlarini ijtimoiy jamiyatga tadbiq etishimizda biz maktabgacha ta'lim tizimida faoliyta yuritayotgan tarbiyachi pedagoglarni faoliyatlarida ko'rishimiz mumkin. Ta'lim tarbiya jarayoni xar bir jamiyatning ajralmas qismi va bolani katta hayotga jamiyatda o'z o'rnini topishga imkon beradi. Maktabgacha ta'lim tizimining bugungi kun va bugungi amaliy ahamiyatga erishishi o'zining boy tajribasi va tarixi bilan bevosita bog'liq.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida o'z bilim tajribalari bilan faoliyat yuritadigan pedagog tarbiyachilar:

- bolalarga professional darajada ta'lim-tarbiya berishlari;
- pedagogik odob va etikaga rioya etishlari,
- bolaning faoliyat jarayonida sha'ni va qadr-qimmatini himoya qilishlari,
- bolalar turli zo'ravonlik xolatlaridan himoya qilishlari,
- bolalarga vatanparvarlikning, mehnatning, qonun va huquq normalariga hurmat bilan va yashayotgan atrof-muhitga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish kabi ilk tarbiya ko'rinishlari bilan ruhida tarbiyalashlari;
- tarbiyachi tomonidan maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat ta'lim dasturini me'yoriy talablarini bajarishlari;
- tarbiyachi o'z malakasini muntazam oshirib borishlari;
- tarbiyachi pedagoglar o'z kasbiy ko'nikma malakalarini va pedagogik mahoratini takomillashtirib borishlari bugungi kun talab darajasidagi pedagog maqomiga ega bo'lishlari;

Yuqoridagi talablarni bajarish uchun pedagog tarbiyachilarga doimo izlanish va maktabgacha ta'lim tizimi rivojlanish bosqichi va tarixini o'rganishlari lozim. Quyuda taqdim etayotgan maqolamizda biz maktabgacha ta'lim tizimining rivojlanish tarixi bilan tanishtirib o'tmoqchimiz.

Maktabgacha ta'lim tizimi rivojlanishi XIX asming ikkinchi yarmi - XX asrda Shveysariya, Angliya va boshqa Yevropa mamlakatlarida nemis pedagogi Fridrix Frebelning maktabgacha tarbiya nazariyasi doirasidagi islohotlari bilan bog'liq. Pedagogikaning rivojlanish tarixida nazariyasida Frebel tadqiqotining ahamiyatli tomoni shu bilan belgilanadiki, u maktabgacha tarbiya nazariyotchisi bo'libgina qolmay, maktabgacha pedagogikani fanining mustaqil fan tarmog'iga ajratilishiga ham amaliy ko'mak berdi. O'sha davrdan u ilk bor «bolalar bog'chasi» tushunchasini muomalaga kiritdi va ilk bor faoliyatini boshladi. Fridrix Frebelning (1782-1852) pedagogik tadqiqotlari ta'lim tizimida "Bolalar bog'chasi" ning paydo bo'lishi tarixi 1837-yilga borib taqaladi, bolalar bog'chasining asoschisi deb taniqli nemis pedagogi - Fridrix Frebel hisoblanadi. Aynan u Germaniyaning BadBlankenburg shahrida bolalar uchun tashkil qilingan muassasasini "bolalar bog'chasi" deb atadi va ushbu atama butun ta'lim tizimisoxtasida va dunyoda umumiy tarzda qabul qilindi.

Jamiyat a'zolari tomonidan shunday savol tug'iladi:

Nima sababdan muassasa "bolalar bog'chasi" deb ataladi?

Bu savol albatta ko'pchilikning bu soxadagi izlanishlari va tadqiqotlariga ham asos vazifasini o'tagan, taxminlarga va tadqiqotlarga ko'ra, F.Frebel bolalarni "Alloh ekinlari" deb hisoblagan va bu qarashlari orqali bolalarga g'amxo'rlik qilish ularni parvarishga muhtoj o'simliklar bog'i kabi ehtiyotlik bilan parvarish qilish kerakligini takidlab o'tgan.

Tarixiy izlanishlar yana bizga bu bog'cha faoliyati haqida quyudagi faktlarni ham keltriladi. Nemis pedagoglari "Saroy bog'ida" deb nomlangan sobiq mehmonxonalarining birida "Bolalarni parvarishlash bo'yicha birinchi muassasa" faoliyat yurutgan va bu muassasa ilk muassasalardan biri hisoblangan. Ota-onalar farzandlarini muassasaga olib borish jarayonida bolalarga bog'ga ketyapmiz deb aytishgan. Bunga sabab bolalar bog'chasi o'zining o'zgacha dizayni bilan gullar va daraxtlarga o'ralgan bog' ko'rinishida bo'lgan. Bolalar bog'chasida faoliyat yurutayotgan tarbiyachilarni nemis pedagoglari "bog'bon qizlar" deb atagan va bu bilan u bolalarga bo'lgan mehrini ifodalashga harakat qilgan, pedagoglarni esa doimo bolalarni voyaga yetishi va rivojlanishi uchun ko'maklashishga da'vat etgan va buni qat'iy nazorat qilgan. Frebel o'z faoliyati jarayonida bolalar bog'chalari bilan birgalikda, vaqtincha oila o'rini bosuvchi va ota-onalarga ta'lim-tarbiya ishlariga yordamlashib turuvchi va faoliyatiga ko'maklashish uchun tashkil qilingan bu yerga onalar bilan bolalar birga kelishi, ular bilan o'ynashi va bog'bon qizlardan turli tarbiya usullarini o'rganish imkoniyatiga ega bo'lishgan. Shu tarzda, F.Frebel maktabgacha ta'lim tizimining isloxtarlari va bola tarbiyasi uchun onalarga amaliy yordam uchun katta xizmati bolalar bog'chasining ochilishi, shuningdek maktabgacha ta'lim uslubiyotining va dasturlarining yaratilishi bo'ldi. Maktabgacha ta'lim tizimining yaratilishi va Uning asosini bolalarga bo'lgan cheksiz mehr tashkil qiladi. U tadqiq etgan ushbu uslubiyotning asosiy jihatlarini quyudagilar tashkil qiladi. 1.1 rasm

1.1 rasm

Bolalar tarbiyasiga katta e'tibor qaratar ekanmiz Maktabgacha ta'lim har tomonlama uyg'un rivojlangan shaxsni tarbiyalay olishi, bolani jamiyatdagi butun faoliyat jarayonini belgilab beradigan bilim va qadriyatlarni yosh avlod ong-u shuuri va qalbiga singdirishda juda muhim amaliy ahamiyatga ega bo'lgan asosiy tizimlardan biridir. Shu bois O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirish va samarali faoliyat ko'rsatishiga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilinib, kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Mamlakatimizda milliy genofondni mustahkamlash va yosh avlodni yetuk kadrlar etib tarbiyalash masalalariga doimiy

e'tibor qaratib kelinmoqda. Bunga misol qilib 2017 yil 16 avgust kuni Prezident Sh.M.Mirziyoev boshchiligida bo'lib o'tgan yig'ilishda ta'lim tizimini rivojlantirishning ko'plab yo'nalishlari bilan bir qatorda bu soxaga ham asosiy yo'nalish belgilab berilmoqda. Xulosa qiladigan bo'lsak maktabgacha ta'lim tizimini tarkibiy jihatdan tubdan isloh qilishimiz va maktabgacha ta'lim tashkilotlariga bolalarni to'la qamrab olish bo'yicha muhim vazifalarni amalga oshirish uchun bu soxa vakillari yani pedagog tarbiyachilar bor kuch va g'ayratlari bilan harakatqilishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ - ТАРБИЯНИ ТАШКИЛ ЕТИШ. Darslik. Z.T.Qoraboyeva Maktabgacha ta'lim-tarbiyani tashkil etish
2. Sarsengali, B., & Shagyrbai, A. (2022). Діни философиядағы мейірбан және кемел адам түсінігі. Вестник КазНУ, Серия Религиоведение, 32(4), 50-59.
3. Ориббоева, Д. Д. (2022). О'QUVCHILARNI KASB TANLASHGA YO'NALTIRISHDA IJTIMOIIY KOMPETENTLIKNI TA'SIRI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.8.08.045> Oribboyeva Dilafro'z Dadamirzayevna NamDU Psixologiya kafedrası katta o'qıtuvchisi. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (8), 314-318.
4. Oribboyeva, D. D. (2019). STUDY OF SOCIAL COMPETENCE IN PSYCHOLOGICAL RESEARCH. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 1(4), 288-292.
5. Kamolova, A. O. Q. (2023). Pedagoglik kasbi boshqa hamma kasblarning poydevoridir. Science and Education, 4(5), 988-992.
6. Kamolova, A., & Ergasheva, G. S. Q. (2022). Yosh avlodni tarbiyalashda xalq pedagogikasini manbalarining o'rganishning o'rganishning ilmiy-nazariy asoslari. Science and Education, 3(12), 590-592.
7. Nishonova, M. Y., & Kamolova, A. O. (2021). O'SMIRLARGA HUQUQIY BILIM BERISHDA KEYS STADI TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH. Экономика и социум, (8 (87)), 42-45.
8. Kamolova, A. O. Q., & Husaynova, S. I. (2023). O'smirlar o'rtasida axloqsizlikni oldini olishda pedagogik faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari. Science and Education, 4(2), 969-972.
9. qizi Kamolova, A. O. (2023). SINFDAN TASHQARI SPORT MASHG'ULOTLARI ORQALI O'QUVCHILARDA MILLIY G'URUR, QADRYATLAR, UMUM INSONIY XIS TUYG'ULARNI RIVOJLANTIRISH. Results of National Scientific Research International Journal, 2(8), 60-66.
10. Vol. 2 No. 8 (2023): Results of National Scientific Research International Journal Impact Factor Published: Aug 30, 2023 Keywords: Ta'lim tarbiya tizimi,

muassasalart, jismoniy tarbiya, sog'lomlashtirish mashg'ulotlari, o'quv mashg'ulotlari, psixologik xususiyatlari, milliy g'urur, estetik dunyoqarash, estetik xatti-harakatlar.

11. Kamolova Azimaxon Odiljon qizi. (2023). SINF DAN TASHQARI SPORT MASHG'ULOTLARI ORQALI O'QUVCHILARDA MILLIY G'URUR, QADRYATLAR, UMUM INSONIY XIS TUYG'ULARNI RIVOJLANTIRISH. Results of national scientific research, 2(8), 60–66. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8320633>

12. кизи Ахмедова, Д. С., & кизи Камолова, А. О. (2022). ЎСМИРЛАРДА МЕЪЁРДАН ХУЛҚИЙ ОҒИШ ХОЛАТЛАРИНИ КОРРЕКЦИЈАЛАШ ЖАРАЁНЛАРИДА ХУҚУҚИЙ САВОДХОНЛИКНИНГ АХАМИЯТИ. Евразийский журнал академических исследований, 2(3), 413-416.